

22. **Plagiothecium denticulatum*: «... juxta Segesvár am Eichrücken und Fuchsloch» BAUMG.: 166 no. 2467. — Auch von SCHUR übernommen! (Enum.: 861 no. 4457).
23. bei *Limnobium palustre* adde: «in nemoribus juxta Segesvár» BAUMG.: 170 no. 2474.
24. bei *Acrocladium cuspidatum* adde: «Schässburg im Siechenwald B.» FUSS 1865: 31.
25. **Hylocomium squarrosum*: «Schässburg BAUMGARTEN» FUSS in Archiv. XIV.: 121—122 no. 1452.
26. bei *Hylocomium triquetrum* adde: «Schässburg B.» FUSS 1865: 30.

18. Okt. 1917.

Győrffy (Kolozsvár).

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botanische Arbeiten.

F. Pax: Über Vegetationslinien in den Westkarpathen. — Jahresber. der Schles. Gesellschaft für vaterl. Cultur 1916; II. Abt. Zool.-botan. Sektion (Sitzung am 13. Jan. 1916.) p. 1—6 d. Sep.-Abdr. — 8°.

Szerző megkísérli növénygeographiai alapon bebizonítani, hogy a Nyugati-Kárpátokat az Alpok folytatásaként kell felfogni, s hogy a növényvándorlás a 2 hegység között a Vágvölgyén és a Nyitra-Turóci síkságon át ment végbe, s valószínűleg minden két útirány igénybe vétetett (cf. p. 4. klny.).

Fentiek igazolására az érdemes szerző felhozza a következő argumentumokat.

Több subalpinus, alpinus faj:

Viola lutea, *Crepis succisifolia*, dann folgende Kalkpflanzen: *Carex firma*, *Dianthus praecox*, *Alsine laricifolia*, *Sedum album*, *Gentiana Clusii*, *Satureja alpina*, *Aster Bellidiastrium*, *Leontodon incanus*, *Hieracium bupleuroides* etc.,

valamint montanus alak csak a Nyugati-Kárpátokra szorit-

Der Verf. versucht auf pflanzengeographischem Grunde zu beweisen, dass die Westkarpaten als Fortsetzung der Alpen aufzufassen sind u. dass die Einwanderung der Pflanzen von einem zum anderen Gebirg längs des Vágtales u. des Nyitra-Turócer Beckens erfolgte, «vermutlich wurden beide Wanderstrassen benutzt» (p. 4.).

Als Beweis führt der Verf. folgende Argumente an.

Mehrere subalpine und alpine Arten, als:

ferner einige montane Arten sind nur auf die Westkarpaten

kozik, amelyek a Keleti-Kárpátokból hiányzanak. Hogyan és honnan vándoroltak ide e fajok? Szerző felsorol néhány példát:

Hacquetia Epipactis, *Aremonia agrimonoides*, *Amelanchier vulgaris*, *Globularia vulgaris*, *Primula acaulis*, *Senecio umbrosus*, *Primula Auricula*, *Buphthalmum salicifolium*,

amelyeknek tenyészvonalai azonosan fut, amelyet Sz. 3 csoportba oszt: 1. *Auricula*-, 2. *Amelanchier*-, 3. *Globularia*-vonal, amelyek mind É felé irányuló nyelvalakú elterjedési övet mutatnak. — A Nyugati-Kárpátok egy másik csoportjára a Vágvölgy déli határul szolgál (*Gypsophila*-vonal, *Saxifraga caesia*, *Arabis bellidifolia*), viszont észak i határnál is [*Coronilla*-vonal, *Coronilla vaginalis*, *Globularia cordifolia*, *Sorbus Chamaemespilus* (Liptó-szentmiklós mellett: Paludnica leg. F. Pax), *Buphthalmum salicifolium* etc.].

Igy a Kis-Fátra (PAX-nál: Weterne Hole) és Nagy-Fátra (PAX Fátrá-ja) csak másodsorban a Beszkidek is — és a köztük fekvő völgyek — a Nyugati-Kárpátok és Alpok flóráját összekötő hidaknak tekintendők.

Ez alapon a Szulyói, Szádellői völgy, a Pienninek völgye flóráját, a kralováni *Scirpus alpinus*-t, Igló mellett a Holy kamen-en a *Leontopodium alpinum*-ot mint ősrégi relictumokat, mint előbbi növényvándorlások helyben ma-

beschränkt u. fehlen im Osten. Wie u. woher sind diese Arten hierher gewandert? Der Verf. zählt als Beispiele auf:

deren Vegetationslinien im gleichen Sinne verlaufen, welche der Verf. in 3 Kategorien anordnet: 1. *Auricula*-, 2. *Amelanchier*- u. 3. *Globularia*-Linie, die alle zungenförmige, gegen Norden gerichtete Areale zeigen. — Für eine andere Gruppe der Westkarpaten bildet das Vágtal eine Grenze: als südlische Grenze für die *Gypsophila*-Linie, *Saxifraga caesia*, *Arabis bellidifolia*, als nördliche Grenze für die *Coronilla*-Linie, *Coronilla vaginalis*, *Globularia cordifolia*, *Sorbus Chamaemespilus* (auf der Paludnica südlich von Liptó-szentmiklós leg. F. Pax), *Buphthalmum salicifolium* etc.

So bilden zwischen den Westkarpaten u. Alpen die Kleine-Fátra (bei PAX: «Weterne Hole») u. Grosse-Fátra (bei PAX: «Fátra») — in zweiter Linie auch die Beskiden — und die dazwischen liegenden Täler die Brücken, welche die Flora der 2 Gebirge verbinden.

Aus diesem Gesichtspunkte betrachtet, sind die subalpine Flora des Szulyó-Talkessels, des Szádellőertales, der Pienninen, *Scirpus alpinus* bei Kralován, *Leontopodium alpinum* am «Holy kamen» bei Igló als alte Re-

radó nyugvó pontjait kell fel-fogni.

Arra a kérdésre: miért volt a növénykicsérőlődés éppen a Vág völgyén, a Nyitra-Turóci medencében, valamint a köztük fekvő hegycsúcsokon oly élénk, miért találkozik össze éppen a Revuca-völgyben oly sok tenyészeti vonal, amelyek az arealisokat K felé határol-ják, azzal az okadatolással felel a szerző, hogy a hosszú Garam-völgy e g y h a n g ú sub-stratumon folyik át, míg a Kis-Fátra pereme, az egész Nagy-Fátra mészből áll, mely utóbbi É-D huzódásával igen válto-zatos oikologai feltételeket nyújt, míg ezek teljesen hiány-zanak a Garam-völgyben.

A magyar florára oly rend-kívüli értékű eme cikket mindenkinek eredetiben kell tanulmányoznia.

Karl Pill: Die Flora des Leithagebirges und am Neusiedlersee. — Zweite Auflage, Graz, «Leykam» Kommissions-verlag, 1916. (3 kor. 50).

Értékes és — a ritka fajok számos új lelőhelyének felso-rolása miatt — fontos össze-állítása a Lajtahegység és a Fertő-tó környéke virágos nö-vényeinek.

A mű a szorgalmas gyűj-tésnek és gondos megfigyelés-nek szép eredménye: sajúla-to, hogy nomenklaturája el-avult.

likte, erhalten gebliebene Etap-pen früherer Pflanzenwande-rung aufzufassen.

Auf die Frage, warum ge-rade längs des Vágtales u. des Nyitra-Turócer Beckens, sowie längs der dazwischen liegenden Gebirgszüge der Pflanzenaustausch so lebhaft war und warum sich eben im Revucatal die Vegetationslinien, die die Areale gegen Osten begrenzen, häufen, antwortet der Verf.: das lange Garam-tal fliesst durch ein für mi-ges Substrat, während der Randteil der Kleinen Fátra (Weterne Hole bei Pax), sowie die ganze Grosse-Fátra aus Kalk bestehen, welch letztere noch dazu in N-S-licher Rich-tung zieht; infolgedessen fin-det sich hier eine Mannig-faltigkeit oikologischer Bedin-gungen, welche dem Garam-tale fehlen.

Für die ungarische Flora ist die Abhandlung von grösst-tem Werte; es empfiehlt sich jedermann, sie im Originale zu lesen.

Gy.

Eine wertvolle und wegen der vielen neuen Standorte seltener Arten wichtige Zu-sammenstellung der Phanero-gamen-Flora dieses Geländes, die das Ergebnis fleissigen Sammels und Beobachtens dar-stellt. Leider ist die angewen-dete Nomenklatur eine ver-altete.

D.

Ign. Urban: Geschichte des Kgl. Botanischen Museums zu Berlin—Dahlem (1815—1913) nebst Aufzählung seiner Sammlungen. — Verl. von C. HEINRICH, Dresden-N. 1916, IV + 456, 8°. — Mk 12.

Ama nagy jelentőségénél fogva, melyre a berlin-dahlemi botanikai múzeum a legfontosabb összefoglaló növénytani munkák kiadása réven szert tett, nagy figyelmet érdemel ez a mű, mely leírását adja a nevezett intézmény dolgozó-helyiségeinek és az ott rendelkezésre álló segédeszközöknek.

Azt a tévedést, hogy a mű 421. oldalán Magyarország az osztrák tartományok közé van sorolva, igen sajnálatosnak tartjuk annál is inkább, mert Németországnak elégszer — leginkább pedig e háború folyamán — volt alkalma betekintést nyerni ill. tudomást szerezni arról a jogviszonyról, mely a monarchiát alkotó két állam között régtől fogva fennáll.

Mitteilungen aus dem Institut für allgemeine Botanik in Hamburg. 2. Band, Hamburg 1917. — 8°.

(3. Beiheft zum Jahrb. der Hainburgischen Wissenschaftlichen Anstalten XXXIV. 1916).

HANS WINKLER: Vorbemerkungen zu einer Bibliographie des Geotropismus. I. c. p. 1—4.

MARIE CHRISTIANSEN: Bibliographie des Geotropismus, 1672—1916. I. c. p. 5—118.

«Das Institut für allgemeine Botanik in Hamburg beabsichtigt, in seinen jährlich erscheinenden «Mitteilungen» regelmässig Bibliographien botanischer Einzelprobleme zu veröffentlichen. Als erster Versuch dieser wird im folgenden eine . . . Bibliographie des Geotropismus veröffentlicht».

E szavakkal vezeti be Prof. WINKLER előszavát. Az idea igen nagyjelentőségű s az e

Bei der grossen Bedeutung, welche das gen. Museum durch Herausgabe der wichtigsten botan. Sammelwerke erlangt hat, dürfte das Werk, welches die Arbeitsstätte und die dort zur Verfügung stehenden Hilfsmittel beschreibt, grosses Interesse beanspruchen.

Dass auf S. 421 Ungarn unter den österreichischen Provinzen angeführt ist, halten wie für einen umso mehr bedauerlichen Irrtum, als Deutschland besonders während des Krieges Gelegenheit geboten war, näheren Einblick in das Rechtsverhältnis zu tun, das zwischen den zwei die Monarchie bildenden Staaten besteht.

D. et Gy.

Mit diesen Worten leitet Prof. WINKLER das Vorwort ein. Die Idee ist von grösster

kérdéssel foglalkozóknak igen nagy időmegtakarítást jelent.

A legközelebbi összeállítás a phototropismus és a photonastia irodalmát fogja hozni.

P. Janzen: Die Haube der Laubmoose. — (Mit 37 Abbild. mit zahlr. Einzelfig.) — Hedwigia LVIII: 156—280.

Alapvető tanulmány, amelyből kiviláglik, hogy a mohok meghatározásánál a fátyolkára is ügyet kell ezentúl vetni, ezért a mohokat nemesak ki-fejlett, hanem fiatal tokokkal is kell gyűjteni.

Szerző alapos és bőséges vizsgálatai s megfigyelései alapján megkülönbözteti a következő fátyolka-fajokat:

A) Fetzenhaube (calyptra lacinata s. rudimentaria), B) Kümmerhaube (c. inchoata s. imperfecta). C) Vollhaube (c. evoluta s. perfecta);

szerkezet szerint pedig lehet: iso- és heterostromaticus.

Szerző eddigi vizsgálata alapján is megkíséri a nemzetiségekre vonatkozó meghatározó táblázat adását, így joggal mondja, hogy:

«Die Haube kann einmal für den Systematiker den gleichen Wert haben wie das Blatt, nur muss sie zuvor nach Form, Zellnetz u. Innenbau ebenso genau erforscht u. beschrieben werden, wie dieses.» (cf. p. 269).

Az egyes részletek — különösen nagyon értékesek az oikológiai viszonyok s a fátyolka alkalmazkodása s más részek is általános érdeklődésre tarthatnak számot s igen

Wichtigkeit und bedeutet für die sich mit diesen betr. Problemen Beschäftigenden viel Zeitersparnis.

Die nächste Zusammenstellung wird die Literatur über Phototropismus u. Photonastie bringen.

Gy.

Eine grundlegende Studie, aus welcher erhellt, dass man beim Bestimmen der Moose in der Zukunft auch die Haube in Betracht ziehen muss; deshalb sollen die Moose nicht nur mit entwickelten, sondern auch mit jugendlichen Kapselfen gesammelt werden.

Auf Grund der einzelnen sehr reichen, eigenen Beobachtungen u. Untersuchungen unterscheidet der Verf. die:

nach dem Bau: iso- u. heterostromatische Calyptren.

Schon auf Grund der bisherigen Untersuchungen konnte der Verf. für die Moosgattungen eine Bestimmungstabelle nach Form der Haube aufstellen; der verdienstvolle Verf. betont also mit Recht:

Da wir auf eine Besprechung der Einzelheiten — besonders sind die oikologischen Verhältnisse u. die Anpassungen der Haube und andere Details sehr lehrreich — Raumman-

tanulságosak — megbeszélé- séről helyhiány-kényszerűségből le kell mondanunk.

A szövegközti rajzok — mi- kent minden JANZEN-féle rajz — igen szépek, világosak és instructivusak.

Dr. E. Rübel: Vorschläge zur geobotanischen Kartographie. — Zürich, 1916 (Rascher u. Co.). Preis 1 F. 50 c.

Mindazonnak, a kik növényföldrajzi kérdésekkel foglalkoznak, melegen ajánljuk ezt az igen érdemes füzetkét, melynek kifejezett és jól átgondolt indítványokkal támogatott ezélja: egységességet teremteni ill. elérni a növényzeti viszonyokat szemléltető térképlapok színezésében és jelkulesában. Kivánatos volna, hogy a más országok részére is összeállítandó pótlások, különösen a térképlapokon alkalmazandó jelek, minden hasonló speciális területre szintén egységes alapelvek szerint egységesen legyenek megállapítva.

Dr. Karl Preissecker: Eine Blattkrankheit des Tabaks in Rumänien. (Mit 4 Tafeln.) — «Fachliche Mitteilungen der österr. Tabakregie», Wien, 1916, Heft 1—3: 1—15. — 4°.

1915 nyarán Romániában ama dohánytáblákon, amelyek Magyarországból származó növényekkel voltak beültetve, a leveleken nagy károkat okozó megbetegedéseket észleltek. Prof. Dr. GRINTZESCU néhány beteg levelet szerzőnek adott át vizsgálatra. Szerző fenti cikkében számol be vizsgálatáról, részletesen leírva a

gels wegen verzichten müssen, sind wir genötigt, diesbezüglich auf das Original hinzuweisen.

Die Textfiguren sind — wie dies bei den JANZEN'schen Arbeiten immer der Fall ist — sehr schön, instructiv u. scharf gezeichnet.

Gy.

Wir empfehlen diese sehr verdienstvolle Arbeit, welche den Zweck verfolgt, durch wohldurchdachte Vorschläge eine Einheitlichkeit in der Kolorierung und Bezeichnung der Vegetationskarten zu erzielen, allen Interessenten für pflanzengeographische Fragen. Es wäre zu wünschen, dass die für andere Länder nötigen Ergänzungen auch nach einheitlichen Grundsätzen, insbesondere die auf Karten anzuwendenden Zeichen für alle ähnlichen Spezialgebiete einheitlich festgesetzt werden mögen.

D.

Im Sommer 1915 ist in Rumänien auf Pflanzungen, die mit ungarischem Theisstabak bestellt waren, eine Blattkrankheit aufgetreten, welche grossen Schaden verursachte. Prof. DR. GRINTZESCU hat dem Verf. einige kranke Blätter zur Untersuchung übergeben. In dieser Abhandlung beschreibt der Verf. ausführlich den Pilz,

megbetegedéseket okozó gombát, kártételeit, a betegség aetiolóját és leküzdését. E gomba az:

Alternaria Brassicae (BERK.) var. *Tabaci* n. v. (diagn. p. 13—14): hab. im maeulis albidis vel brunneis foliorum *Nicotianae Tabacum* cultae in Romania, Hungaria, Galicia, Dalmatia, Serbia, Macedonia.

A részben színes 4 tábla
1 86 ábrája igen szép.

dessen Schädlichkeit, Aetiologie der Krankheit u. Bekämpfung.
Dieser Pilz ist:

Die 1—86 Abbildungen der
(z. T. color.) Tafeln sind sehr
schön.
Gy.

A Kir. M. Természettud. Társulat növénytani szakosztályának ülései. — Sitzungen der botanischen Sektion der königl. ungar. naturwissenschaftlichen Gesellschaft.
Az 1917. évi január hó 10-én tartott ülés. — Sitzung am
10. Jänner 1917.

1. Tuzson János «A Délekeleti-Kárpátok két érdekes *Poa-ja*» címen tart bemutató előadást. (L. a 146. old.)

2. Kovács Ferencz a *Vicia peregrina*-nak Óbecsn való előfordulásáról és előfordulásáról körülmenyeiről értekezik.

3. Jávorka Sándor a Magyar Nemzeti Múzeum növénytárának újabb gyarapodásait ismerteti bemutatások keretében.

4. Szolnoki Imre «Két élet-tani kísérleti eszköz módosítása» címen tartott előadásában ismerteti azokat a módosításokat, melyeket a potométeren és az ASKENASY-féle transpiratiós modellen eszközölt.

5. Schneider József bemutatja az újév körüli enyhe időjárás mellett a budapesti egyetemi növénykertben kiví-

1. Joh. Tuzson hält einen Vortrag «Über zwei interessante *Poa*-Arten der südöstlichen Karpathen». (Vgl. Seite 146.)

2. Franz Kovács spricht über das Auftreten und die Vorkommenverhältnisse der *Vicia peregrina* bei Óbecse.

3. Alex. Jávorka meldet die neueren Zuwächse der botan. Abteilung des ung. Nat.-Museums, wobei einzelne Objekte demonstriert werden.

4. Emerich Szolnoki spricht «Über die Verbesserung zweier physiologischer Instrumente», wobei die Veränderungen erklärt werden, die der Vortr. am Potometer und an dem ASKENASY'schen Transpirationsapparat bewerkstelligt hat.

5. Jos. Schneider legt einige im Budapester bot. Garten infolge der milden Witterung um Neujahr herum zur Blüte

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1917

Band/Volume: [16](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ausländische botan. Arbeiten. 168-174](#)